

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XVI. Quid Aristoteles & Peripatetici senserint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

iecore quoquo modo preparatum & fordiori substantia repurgatum, adduceretur ad cor, atque inde in omnes alias partes primum distribuere-
 tur. At inferiores omnes sub septo transverso partes manifestum est non à corde, sed à iecore accipere sanguinem. Immo & ipsum cor & propinquiores illis partes totumque thoracem ab eodem illo membro nutrir & sustentari. Neque sanguis, qui dextro cordis sinu continetur, aliam habet speciem magisque perfectus est; quam ille sit, qui est in iecore ac toto reliquo corpore. Illud etiam magnum est huiusce rei argumentum; quod inter cor & iecur non nisi vna vena reperitur. Neque fieri potest, vt per eandem & alimentum hemicotum à iecore ad cor ascendat, atque ab eodem ad iecur partesque subiectas descendat. Nam præterquam quod angusta satis est via, permittentur nimirum: duoque in ea horis omnibus contrarij motus sursum ac deorsum fierent. Sed si à corde nutrir animalium corpora debuissent; venam vnã prouidisset natura, qua alimentum adduceretur ad cor; alteram, qua inde ad cæteras partes reduceretur. Quod in iecore factum est. Nam vena Porta alimentum suscipit, Caua largè distribuit: & dum sursum, reptat, attingit cor eique ramum quandam applicat, vt ad illud membrum nutriendum spiritumque gignendum sanguinem subministrat. Sed ad superiores regiones alendas rectè statim eadem ipsa minimeque interrupta pergit. Quod si ex corde primum erumperet, vt arteria finitrum egrediens sinum in duas euidenter diuiditur, ita in dextro discindi venam oporteret. Addit Galenus, animalia complura dextro hoc sinu cordis carere. In quibus cum nihilominus vena Caua cernatur, manifestum est non ex eo sinu, sed ex iecore venam illam prodire. Venam Portam & eas omnes, quæ ex illa pendent, nulla ex parte cum corde, sed cum iecore coniungi. Quam ob causam qui de venarum diffentione scripserunt, non aliud, quam iecur, doctrinæ principium fecerunt. Quoniam scilicet re ipsa est illarum origo; omneque cum illo vno continuantur venæ, atque ad illud velut principium & fontem reducuntur. Fore quoque, vt quemadmodum arteriæ ex corde profectæ perpetuo pulsant, sic etiam pulsarent venæ, si earum idem esset principium. Non enim solus sinister, sed dexter item cordis sinus pulsant, vnde illæ oriri dicuntur. Denique ipsam iecoris substantiam esse planè sanguineam & quasi concretum sanguinem qua nihil ad procreandum sanguinem accõmodatum magis reperias.

Hæc sunt omnia Galeni argumenta, quibus hæc suam sententiam persuaderi nobis voluit. Quibus Hippocratis quoque & Platonis addidit testimonia. Sed minùs sincerè atque ingenuè egit. Nam etsi de Platone ita credi possit, qui concupiscentem animæ partem in iecinore collocavit: Hippocratis tamen sola illa loca proposuit, quæ aut fauebant iecori; aut si de cerebro loquerentur, respõderi poterat subdititia ea esse, non illius auctoris propria & genuina. Sed illa omnino dissimulauit, in quibus cor aperte affirmavit sanguinis & venarum principium esse. Quæ cum dici non possint subdititia esse, quemadmodum exponi à Galeno queant, ego quidem non video. Aristotelem igitur ac Peripateticos patrociniū cordis suscipientes audiamus.

A

QVID ARISTOTELES ET
 Peripatetici senserint.

CAPVT XVI.

A

Aristoteles in 3. lib. de partibus animalium cap. 4. & 5. & lib. 2. de eorumdem procreatione c. 4. & in libro de somno & vigilia c. 4. & de inuētute & seruitute c. 2. 10. & 15. absq. pluribus in locis, vt virtutum omnium, nutricentis, vitalis, & animalis; ita sanguinis & spiritus omnis, venarum, arteriarum, & neruorum vnicum principium voluit esse cor. Eum post Peripatetici omnes secuti sunt: Alexander præsertim in 1. lib. de anima cap. vlt. & Themistius in libro de somno & vigilia cap. 13. & 23. & Aueroës in cap. 4. lib. 3. de partibus, & 2. lib. colliget cap. 9. & ex medicis quoque non pauci nec ignobiles. Nam vt duo illa Hippocratis Aristotele antiquioris antea memorata loca prætermittam, Erasistratum eandem habuisse de venarum ortu sententiam, locupletissimus testis est Galenus in cap. 6. lib. 6. de Decretis, & auctor libri de vtilitate respirationis Galeno adscripti: & Turisanus commentario 12. & 44. in 2. artis partæ, tum virtutum omnium, tum sanguinis & venarum primam sedem in corde poluit; & post eum Conciliator differ. 47. & diligentissimus corporum dissector Andreas Vesalius lib. 3. de corporis humani fabrica cap. 6. miris modis Galeni sententiam & argumenta exagitaui. Auicenna autem etsi multa visus sit in vtramque partem disputare in 3. de animalibus lib. 1. & 3. & in sexto naturalium cap. vlt. quam ob causam cum Aueroës credidit nec Aristotelem nec Galeni sententiam asseruisse. Veri tamen stat pro Aristotele; cuius in 1. fen. 1. can. doct. 5. cap. 1. veriorẽ subiunxit esse sermonem & doct. 1. extra cap. 1. Medici, inquit, cum considerant sicut debent & certificant, inueniunt rem sicut videtur Aristoteli, & non quemadmodum ipsis videtur. Et inueniunt sermones suos extractos ex pramissis probabilibus, nõ necessitati; in quibus non assequitur nisi quod ex rebus apparet. Quæ verba libuit hoc loco adscribere, vt de hac inter Aristotelem & Galenum controversia intelligat vnusquisque quænam fuerit Arabum medicorum principis pronuntiata sententia. Omnino enim constituit, tum in his locis, tum in 1. lib. de medicamentis cordis, & confirmarunt eius interpretes, Vgo Senensis, Gentilis, Iacobus Foroliuensis, & Dinus in commentario in librum Hippocratis de natura fetus, dum disputat, an testes sint præcipua membra in actũ generationis: & rursum, an semen ex toto corpore decidatur: cor quidem virtutum omnium principium & fontem esse; sed solum pulsum immediatè exequi; reliquarum facultatum operationes non nisi per aliud membrum, quod velut secundarium principium sit, nutritionem per iecur, procreationem testium vsu, sensum & motum cerebro adiutore. Itaque si res tota diligentius consideretur; errauit in eo Galenus, quod operationes videns à membris hisce immediatè & proximè fieri; ea credidit esse prima illarum principia.

Aristoteles,

Aristoteles
opium.Medicos
que ita
fisse.

D

E

Aristoteles
argumenta.

Aristoteles, vt in ceteris, ita in hoc primum principium persecutus est. Vidit enim oculatissimus Philosophus animam esse vnicam formam, in plures quidem facultates, at non in plures substantiæ partes diuisam. Atque vt facultates plures ad vnam essentiam pertinent, sic omnia corporis membra, quæ facultatum earum instrumenta sunt, ad vnum primum membrum reuocari oportere: quod primum formetur & velut præcipuum prima sit animæ sedes, vnde tum essentiam tum facultates suas reliquis membris impertiat. Namque ita animal, tum ex parte animæ, tum corporis, est maximè vnum. Cumque natura semper faciat, quod est melius, factus multò est vnum esse, quam plura in animali facultatum principia. Ad vnitatem enim omnis multitudo reuocatur: & in vnoquoque genere veniendù est ad vnum à quo cætera omnia pendent, tum in magno, tum etiam in paruo hoc mundo; cum pluralitas principatum minus sit bona; neque (vt est in extremo 12. libro. Metaph.) entia velint malè gubernari. Hoc autem primum, quod totius vitæ facultatumque omnium parens est & moderator, nimirum est cor. Quod primum viuunt, tanquam primum anima domicilium, & vltimum moritur: & vt vitæ principium, ita nutritionis & aliorum omnium existit. Quia cum vim habeat agendi in reliqua omnia membra, omnibus præstat: quippè, vt est in text. 19. lib. 3. de anima, agens nobilissimum est patiente. Tum verò in medio animali, tutissimum scilicet & aptissimo loco, tanquam Rex in regno aut arcepositus est: vt & ipsum tutissimum sit, & cæteris omnibus sanguine & spiritu subuenire cunctaq. optimè administrare ac regere possit. Est etiam caloris fons, quem in totum corpus abundè distribuit. At calore tum sustentatur, vita, tum facultates omnes operationes suas exequuntur. Est officina spiritus qui singulare est ac generale ad actiones animæ vniuersas instrumentum. Denique cum vegetas anima & facultas veluti materia sententis sit, vt est in text. 31. lib. 2. de Anima, eandem necesse est vtriusque sedem esse, sentiensque sedem esse in corde gaudium, tristitia, tactus, & id genus alia testantur, quæ in eo potissimum membro vigere cernuntur.

Vicaria cordis
membra.

Verùm vt in totius mundi administratione prima causa non omnia immediatè exequitur; neque Rex in regno singula quæque operatur: sed illa secundis vitæ causis, hic præcipua quadam agit, alijs proteges & magistratus præficit, qui etiam principes appellantur; ob id tamen solum appellantur, quod à summo Principe delecti vicariam gubernandi potestatem acceperunt, & tanquam à Rege delegati prouincijs singulis ac ciuitatibus præsent, commissaque sibi munera exequuntur: cum nec equè sit nec fieri possit, vt summus Princeps minuta quæque persequatur & obeat singula. Ita cor, etiam penes ipsum omnis esset & summa vitæ sensus, & motus potestas; non debuit tamen nec potuit immediatè obire singula: sed alijs quibusdam membris, quasi vicarijs munia quædam commisit: iccoriq. gignendi sanguinis ac nutriendi potestatem fecit, testibus procreandi, cerebro sensum & arbitrium motum administrandi. Ipsum verò in nulla huiusmodi particulari actione immediatè occupatur: sed in generali sola illa atque omnibus necessaria, quasi potestate à Rege ministris omnibus communicanda: in generatione

A inquam vitalis spiritus, quo & vbique vitam conferret, & corpus totum foueat ac tueatur, illisque ipsi à se constitutis membris calorem & spiritum, quibus delegatam sibi prouinciam ritè gubernent, cõtinenter subministrat. Hanc enim solam facultatem sibi retenuit, ac penes se totam esse voluit. Vnde rursum cognoscitur, hoc esse primum omnium & nobilissimum membrum: à quo reliqua omnia ita pendent, vt sine illius calore & spiritu, veluti supremi principis auctoritate, non solum nihil operati, sed nec omnino esse possint. Quod vel etiam aduersarius, cum maximè noller, fateri coactus est; cum in cap. 3. illius eiusdem libri sexti ita scripsit. Cor solum ex omnibus animalis visceribus exemptum etiam aliquandiu naturalem suam functionem seruare conspicitur: quippè quod & sibi met ipsi & alijs omnibus, quæ ab ipso emanant, agitationis origo sit. Etsi enim de proprio ipsius motu loquatur, dum, tamen membrum illud fateretur sibi ipsi ad operandum sufficiens esse; minimèque pendere à cæteris, vbi reliqua omnia ab illo maximè pendent neque sine eo functiones suas exequuntur; omninò illius primatum consistetur.

Et quoniam hoc loco de sanguinis generatione & vasorum eius conformatione potissimum suscepta est disputatio; ipsemet Aristot. in lib. 3. de partibus cap. 7. dum cor & iecur animalibus omnibus necessaria esse scripsit, alterum propter caloris originem, alterum cibi coquendi gratia; apertis affirmauit verbis, in iecore quoque alimenti facultatem inesse. Eam tamen in corde residere tanquam in primo principio animæque sede præcipua; & in iecore tanquam delegata & vicario famuloq. membro commissa; idem auctor interpretatus est in c. 2. lib. 1. de iuuentute & senectute. Cor autem, inquit, esse venarum principium in ijs, quæ de partibus animalium, dictum est prius: & quod sanguis in sanguine præditis est vltimum alimentum, ex quo particulae fiunt. Manifestum igitur, vnamquamque operationem oris virtutem ministrare: altera autem, eam quæ ventris circa alimentum (ventris porro nomine iecur quoque intelligitur) cor verò principium & finem imponit. Quare necessarium est nutrientis animæ in cordis principium esse sanguine præditis.

D Nam aliarum particularum opera circa alimentum huius operis gratia sunt. Cum enim alimentum ab alendorum membrorum natura plurimùm distet, multasque superfluitates cõtinuat, quas scerni oporteat; pluribus antea fuit opus mutationibus; neque incocta & excrementosa substantia potuit statim ad cor deduci, quod nullum penitus excrementum tolerat: sed tum in ventre, tum in iecore purgari primum debuit à deteriori materia. Quare vt venter iecori materiam preparat, crassiori substantia reiecta; sic iecur cordi, peioribus secretis humoribus; sanguinis materiam colligit, quæ à corde mox vltimam perfectionem accipiat. Et ideò in cap. 2. lib. 4. de partibus fellem legimus esse iecoris excrementum; neque cordi vllum huiusmodi humorem appropinquare posse. Sed quoniam, vt ait Alexander, sanguis is, qui primum in iecore gignitur, non satis coctus est, propriè sanguis dici non debet, antequam magis à corde coquatur. Sanguis, inquit ille, in primo libro de anima cap. vlt. qui reddat in iecore, indigestus atque non coctus est, neque propria san-

Quam de
principium
sum cor, sum
iccor.

guinis appellatione nuncupari debet. Itaque non idcirco solum sanguinis principatum tribuit Aristoteles cordi, quod in iecore quidem, sed cordis virtute progignatur, quemadmodum credidit Auicenna, & alij post eum; contra quos tum disputat Marcus Antonius Zimata in tabula; tum illud est magnum argumentum, quod cum venter quoque calorem habeat à corde, non minus diceretur chylus ex corde oriri. Deinde si ita is opinatus fuisset, venas item ex iecore deduxisset. At contra potius ratiocinatus est: Membrum illud non est principium sanguinis, non solum quia opportunum situm non habet in medio animali, vnde ad omnes partes mittere sanguinem possit: neque cavitare vlla & sinu tanquam loco proprio, vt cor, quod & cauum est & sanguine semper plenu, velut illius fons, sed vena duntaxat ceu canali continet sanguinem. Verum etiã quia venarum principiu non est. Quod, & ex dissectionibus cognoscitur, quibus eas ex corde erũpere, neque illud, sed cetera membra permeare, per totam autem iecoris substantiam ad inferiores partes transire videmus. Et ex eo confirmatur, quod iecoris substantia sanguinea & mollis aliena prorsus est ab exanguis & solida venarum natura: persimilis autẽ venosa & arteriosa cordis substantia. Vt iecur potius ex venis, quã egrediuntur à corde, quã venã ex ipso habere principium videantur. Siquidem nil aliud ipsum sit, quam infinita prope modum venarum soboles, cui concretus sanguis obnatus sit. Contra verò venã Caxã os & substantia, tum arteriã magnã & venalis, tum arterialis venã, quas ex corde oriri certum est, officijs & substantijs persimiliã cõspiciantur.

Duplex sanguis, duplexque alimentum.

Ergò, vt quid tandem Aristoteles de tota hac difficultate senserit, intelligatur planius, duplicem oportet sanguinem duplexque alimentum distinguere, vt ex cap. 7. paulo antè notato & cap. 18. lib. 1. de animalium ortu, aliisque locis colligi potest. Vnum primum & inchoatum, qui ex iecinore fluit, eiusque coquendi gratia est illud membrum. Alterum perfectum & vltimum, comparatione prioris (vt Aueroes loquitur) velut formam: huiusque opifex, & principium cum sit cor, verè sanguinis & alimenti vltimi ac nutritionis auctor appellatur & princeps. Quod non idèo dicitur, quod sanguis in iecore genitus ad cor antea deducatur & in eius sinibus perficiatur ac mutetur, moxque per venas rursus distribuatur ad membra. Sed quod dum in arterijs, quã venas comitantur, cordis calor continetur, proximũ is sanguinem calidiorem faciat, tenuiorem, puriorem, & omninò perfectiorem magisque ad nutriendum idoneum. Potius enim agentis, quod vltimam dat formam, quã ei, quod ad illam disponit, effectus quilibet tribuendus est. Atque ad huius rei confirmationem spectat illud, quod in quarto libro de vsu partium cap. 15. ipsemet aduersarius tradidit, lienẽ crasso sanguine ex iecore adducto non antea nutriti, quã ab arterijs, que illic sunt, elaboratus fuerit & tenuior factus.

Iecoris sanguis vt à corde perficitur.

Alio etiam modo hanc ego sententiam intelligo. Nam cum vnus sit venis, alter arterijs contentus sanguis, ille in iecinore, hic in corde genitus: prior est vt materia, posterior tanquã agens. Idèo corde potius, quã iecori sanguinis principatus defertur. Quippe illius sanguinis opifex est,

A qui vt agentis vim habet, ita præcipuus est, potissimus, & alteri, tanquã materiã dominatur: eoque ad nutrienda corpora abutitur, dum per arterias distributus in omnes partes venarum sanguinem suo calore coquit & in viuentiũ substantiam cõmutat. Quã enim aliam ob causam venas vbique comitentur arteriã, nisi vt cum materia coniungatur agens, maiorque, per illas à corde calor adductus ex venarum sanguine nutritionem totam perficiat. Itaque tum sanguinis & alimenti vltimi, hoc est perfectissimi illius & proximè ad nutriendum preparati: tum verò nutritionis ipsius auctor & princeps est cor, penes quod tota vis est agentis. Quia si nutritio in alimenti cõmutatione in substantiam viuentis consistit; cõmutatio hæc viuentisque renouatio tota fit à calore cuius fons & origo est cor. A quo, vt singulare functionis illius & primum principis instrumentum, per omnes partes is cum spiritu distribuitur.

Iecur nil aliud ad nutriendum confert, nisi quod cordi velut agentis & vltimi materiam præparat: dũ eam, quã dulcis est & benigna, & ad gignendum spiritum ac nutriendum apta, secernit ab ea, quã minus bona est minusque utilis. Non secus atque inferiores artes superioribus & quasi principibus materiam dolãt, poliunt, & omninò præparant & exhibent; quia vtuntur illã præclariora opera perficiendo. quod sanè ministri & famuli officium est, non Principis, cordèq. prorsus indignum. Vt si quis iecori propterea deferat principatum, deferat etiam ventri, qui iecori materiam præparat: arteq. fordidißimas, quã architectonicis famulantur, appellet principes, & (vt Aueroes loquitur) bubulcus quoque, qui cibum alijs bubulcis præparat, princeps vocetur.

Iecur quod nutritionem præfert.

His omnibus accedit, quod illam iecoris operationem non parũ promouet cor eo calore, quẽ tum ob loci propinquitatem, tum maxime per arterias & spiritum ad illud membrum transmittit. Cur enim quãso plurimas à corde suscipiat arterias. Sane magna ex parte illa ipsa sanguinis generatio tribuenda est cordi, quã calore spiritus à corde missi magna ex parte perficitur, nec sine illo perficeretur. Neque dubitauit Aueroes in 4. lib. colligere cap. 2. asserere totum illum calorem, quo iecur operatur, esse à corde, velut formam comparatione propriã & inßiti membro illi caloris. Quod tamen omnino verum non est. Sed vt iecori & ventri membrisque omnibus iniunctum fuit alicuius operationis perficiendã munus, ita credendum est cum illis calorem aliqua saltem ex parte cum ceteris qualitatibus inßitum esse à natura, qui operationi illi necessarius est. Vt enim cerebrum factum est frigidum, quod spiritum à corde transmissum temperare deberet; sic iecur calidum, vt alimentum coqueret primãque illam sanguinis speciem produceret. Tametsi & cerebro ob spiritum ascendentem, & iecori propter vtãque significatã causã maior calor accedat.

Hinc est, quod tum corde læso, tum iecore, generatio sanguinis & nutritio læduntur. Iecore quidem læso, quoniam in eo sanguinea illa massa, qua nutriendum est animal, cogitur primum & ab humoribus ceteris separatur: idèo medici huic potissimum parti medentur. Corde autem, quoniam eo læso non solum prima sanguinis coctio impeditur

impeditur, quæ non parum à calore cordis iuuabatur: verum maior quoque illa perfectio & absoluta nutritio, quæ à corde & eius spiritu proficiscitur. Atque hic fit finis pro vtraque parte disputandi: de quæ tota tandem controuersia iudicium feratur.

AVCTORIS IUDICIUM.

CAPVT XVII.

Otius disputationis hæc est summa. Vnam & eandem corporis partem, tum sanguinis principium esse, tum venarum, quæ sanguinis vasa sunt in eum finem conformata, vt sanguinem in ea parte genitum excipiant & distribuunt, & Aristoteles & Galenus consentiunt. Sed hanc partem alter cor, alter iecur esse contendit. Vterque suam sententiam ac commodatè satis & ad persuadendum appositè demonstrasse videtur. Melioribus tamen ac certioribus principijs Aristotelem adductum fuisse pronuntio ad hunc principatum cordi deferendum (de neruis autem post seorsim dicam.) Immo vt is est vbique & in omnibus mirificè sibi consentiens; & propositiones alijs in locis postas semper sectatur: ita in hoc controuersie genere certissimis illis principijs nititur; Omnis multitudo ad vnitatem reuocanda est; In nullo genere progredi licet in infinitum, sed vnum quidpiam est omnium primum; Vnius principis administratio est omnium optima; Natura facit semper id, quod est melius: quæ & per se manifesta sunt, & alibi demonstrata. Galenus autem nullis eiusmodi argumentis nititur: sed ea sola proponit, quæ Aristotelis sententia difficultatem pariant camque labefactare atque infirmare videantur. Voluitque sensu potissimum & dissectorum corporum inspectione rem totam iudicari.

At quamuis sapientis viri non est iudicium rationis contemnere; ad sensum tamen Aristoteles prouocatus libenter sequitur. Cuius iudicio duo planè decernuntur. Alterum; Venarum substantiam exanguem esse; solidam atque à iecoris natura, quæ tota mollis est & velut concretus sanguis, prorsus alienam. Cordis verò simillimam; quæ vt arteriarum consentiente Galeno principium est, sic venarum quoque esse credenda est. Quid enim tandem inter venæ atque arteriæ substantiam interfit, nisi quod vna paulò, quam altera, crassior est meliusque ad tenuiorem sanguinem continendum instructa: alioqui planè per similes?

Alterum, venas peruadere ac permeare totas reliquas corporis partes, ad quas adducuntur aliunde, & velut canales irrigare atque ad proxima membra vterius extendi. Eodè modo venam illam Cauam, quæ à corde descendit, ita sese iecoris gibbo insinuare, vt per illius corpus penetrans ad inferiores partes integra progrediat. Et quamuis ego sæpè in gratiam Galeni radicis atque originis vestigium aliquod diligentissimè in eo membro quaerere, nullum tamen vniquam agnoui, nec vllam partem vidi, quæ tanquam initium assignari posset. Sed continuatam

A semper minimèque interruptam, velut canalem quendam, venam illam inspexi: & plurimos dumtaxat ex ea ramulos in omnem iecoris partem hinc inde spargi, quibus, vt mesaraicis ad Portam chylus à fœcibus separatus, ad magnam illam Cauam sanguinis substantiam ab humoribus cæteris secreta adducatur, vt per corpus deinceps distribuatur. Contra dum cor inspexi & vtrumque illius sinum aperui, non solum nec arteriam vidi nec venam membrum illud peruadere, vt ad alia traducerentur: sed ad sinistrum alteram, alteram ad dextrum sinu sistere sese apertissimè deprehendi. Verum etiam manifestas vtroque obseruavi radices, conspicuamque arteriosæ ac venosæ substantiæ circa sinuum orificia, quasi coronam: vnde tum arteria, tum vena velut illius radicis ac trunci propagines vtrinque erumpant. Cur enim arteriæ alteram, non item alteram venæ radicem dixeris? Cùm nil aliud inter eas interfit, nisi quod ea, quæ arteriæ radix existit, crassior est & densior, quam altera sit, quæ venæ. Quoniam vt hoc ipsum inter arteriam & venam interest, sic æquum fuit inter earum radices & primordia interesse. Aut si arteriam obijcias manifestè ex corde prodire, quia nulli alteri in embro inseritur, quemadmodum iecori vena: Num ergo arteriam quoque ex corde negares nasci, si vt vena, per aliud membrum ipsa quoque transiret? Iam verò non transit, quia spiritum à corde immediatè suscipit, ac per minores ramulos ad singula membra deriuat. Transit autem vena per iecur, vt ab eo membro sanguinis substantiam hauriat, & ad cor adducat.

Neque prætermittam arterialem venam ita conspici ex dextro sinu prodire, vt minimè coniuncta sit cum Caua (quidquid Galenus dicat) immò nec vllò modo tangat: sed non pauca cordis substantiæ portio inter distincta & integra vtriusque orificia intercedat. Sed & illud accedit; quod arterialis illa sextuplo crassior est, quam Caua. Vt argumento vtroque concludere liceat, vnam ab altera non oriri, neque ad iecur reduci posse; sed ex corde ambas immediatè proficisci.

Neque aduersarius negabit venalem arteriam, etsi arteriæ fungatur munere, venæ tamen substantiam habere. At ea sinistrum cordis sinum ortus sui principium agnoscat: idem igitur ipsum membrum cæterarum venarum fontem esse credendum est.

Ad extremum prius formantur venæ, quam iecoris caro, quam velut sanguinis circa venas affusionem aut concretionem esse Galenus ipse fatebitur. Venas enim velut spermaticas partes ex semine prius formari, vt & arterias & neruos, tum affluente sanguine parenchymata procreari; priusquàm spermaticas partes, quam carnosas formari, passim in horum medicorum libris legitimus.

Quæ omnia cum diligenter & attentè mecum ipse perpenderem: videremque id, quod Aristoteli certa ratio persuasit, sensuum quoque iudicio ac partium dissectione confirmari, a quibus planè atque ita rem habere constitui. In spem vocatus fore, vt argumentationes Galeni facilius diluerem. Præsertim cum ipsemet præmonuerit non vique ad eò firmam ac necessariam confirmationem suam esse futuram.

H

Aristotelis opinio probatur.

Argumentum ex sensu.

Alterum argumentum.